

Cultură Spiritualitate Ultimele știri

Vasile Militaru – martir al poeziei și credinţei în Dumnezeu

 By **Alexandru Mihail**

Last updated **iul. 8, 2024**

Vasile Militaru

„Dacă am pierdut averi și ranguri, dar nu am pierdut credința în Dumnezeu nu am pierdut nimic."

Arestat în 1958 de Securitate „pentru deținere de publicații interzise", citate la procesul de la Craiova: manuscrisele „Divina zidire", „Poemele nemuririi", „Cartea Iov în versuri" și altele, poetul patriot a fost condamnat în toamna anului 1958, fără drept de apel, la 20 de ani de temniță grea și confiscarea totală a averii.

întărit-o prin lecturi biblice și morale. În acest sens el a fost un autodidact autentic. Nu se cunosc prea multe amănunte despre viața și activitatea lui.

Bucuria vieții de la țară, descrisă în pasteluri

Doritor de a cunoaște lumea, se desprinde de viața de la țară și, tânăr adolescent, ajunge în București, unde avea să cunoască „zbuciumul“ și „dezamăgirile“ orașului. Începuse a scrie versuri de la 15 ani. Câțiva ani mai târziu îndrăznește să prezinte caietul cu poeziile sale scriitorului Alexandru Vlahuță. Acesta îl recomandă lui Barbu-Ștefănescu Delavrancea și lui Duiliu Zamfirescu. Încurajat și sprijinit de acești scriitori, Vasile Militaru debutează la vârsta de 18 ani, în 1904, în revista lui M. I. Petrașcu, „Literatură și artă română“. Din acel moment începe colaborarea și la alte reviste, ca „Flacăra“, „Drum nou“ și la ziarul „Universul“ al lui Stelian Popescu.

În anul 1919 publică volumul de poezii „Stropi de rouă“ (9 ediții până în 2008). Sunt versuri lirice și pasteluri care descriu viața de la țară, cu bucuriile simple și senine, munca în sânul naturii. Este întrucâtva influențat de poeții Alecsandri, Coșbuc și Vlahuță, dar și de curentul literar al Sămănătorismului. Aici observăm descrierea unei vieți idilice, pastorale, patriarhale, de la țară, așa cum o trăise el însuși, ușor idealizată, dar și sentimetul dureros al înstrăinării. De aici înainte, având existența asigurată în calitate de funcționar la Ministerul Lucrărilor Publice, scriitorul încearcă să meargă pe un drum propriu, urmând comandamentelor vremii, și devine colaborator la principalele reviste din țară, mai ales cu poezii. Publică basme, poezii patriotice „Cântare neamului“, „Doina“, precum și primul volum de „Fabule“ în 1928.

Psaltirea sa, cea mai reușită traducere dintre transpunerile românești în versuri

poeme în versuri concepute pe temeiul Sfintei Scripturi – Vechiul și mai ales Noul Testament. Aici, în „Cuvânt către cititori“, arată că, mergând pe firul textelor biblice, „ajutat de Sfântul Duh“, poetul vrea ca prin aceste poeme, prin versurile sale, să salveze „sufletele celor necredincioși“, pentru că Iisus a venit în lume să cheme pe cei păcătoși la pocăință și la mântuire. Aceste versuri, ca și cele din „Vorbe cu tâlc“, din „Poemele nemuririi“ ori din alte scrieri religioase sau morale, au izvorât dintr-o mare credință în Dumnezeu, și mai ales „dintr-o adâncă iubire de oamnei“. În aceste poeme se cuprind tâlcuiri morale și esența învățăturii creștine.

În ultimii 15 ani de viață a scris poezii religioase

Ca poet și scriitor creștin, după 1944 n-a mai putut publica nimic. Izolat de lumea literară, Vasile Militaru și-a căutat compensarea în scrieri religioase. Așa se face că în ultimii 15 ani de viață, după al Doilea Război Mondial, poetul a scris poezii religioase. În afară de „Divina zidire“, lucrare încheiată în 1955, el a mai scris „Poemele nemuririi“, „Șoaptele îngerilor“ – continuare la „Vorbe cu tâlc“ – poemul „Biserica Bucur Ciobanul“, „Cartea Iov“ din Biblie, transpunere în versuri după textul sacru, și „Scară către Dumnezeu“, ultima sa carte scrisă în mai-iunie 1957. Toate aceste scrieri au fost tipărite postum de Editura „Lumină din lumină“ între anii 1993-2008, cu acest prilej fiind reeditate și celelalte cărți ale sale apărute între anii 1919-1943.

„Psaltirea în versuri“ a fost retipărită în 2006 la Cernăuți, iar „Divina zidire“ s-a retipărit în 2007 la Chișinău. Atât „Fabulele“ sale, „Psaltirea în versuri“, poeziile lirice, patriotice și religioase, cât și „Poemele nemuririi“, dar mai ales „Divina zidire“ îl consacră pe Vasile Militaru drept un mare scriitor și poet creștin, un moralist în adevăratul înțeles al cuvântului. Este fără îndoială cel mai mare fabulist român din secolul al XX-lea și un strălucit urmaș al marilor fabuliști Esop, Phedru, La Fontaine, Grigore Alexandrescu și Alexandru Donici. În literatura română nici un scriitor nu a cântat ca el credința în Dumnezeu și nemurirea sufletului. El a convertit credința în creația ca expresie profundă a unei trăiri creștine prin rugăciune, smerenie și jetfă de sine. Cărțile sale sunt, prin

în felul său, dar mai ales L-a iubit pe Dumnezeu.

Hulit și blamat de unii, prețuit și iubit de mulți, ignorat pe nedrept de critica literară (care pe scriitorii creștini moraliști nu i-a luat în seamă niciodată), Vasile Militaru va înfrunta cu seninătate și tăcerea, și contestările, biruind prin cărțile și înțelepciunea sa, în care se exprimă veșnicile adevăruri, izvoare de bunătate, pace și întărire sufletescă pentru toți iubitorii de limbă și cultură românească.

Nimeni nu-l va putea egala în „Psaltire“ și în „Divina zidire“. Cu luminile, dar și cu umbrele triste ce i-au marcat existența zbuciumată, viața lui Vasile Militaru rămâne o jertfă pe altarul patriei, dăruită, închinată lui Iisus Hristos.

(Pr. Mihai Manolică – Ziarul Lumina)

Vasile Militaru – un poet jertfit pe altarul tenebrelor

Prima întâlnire cu acest mare poet al vremii sale a fost prin martie 1960[1]. Nu știu ce socoteli or fi făcut puternicii zilei, dar în curtea închisorii se făceau trieri. Eu am ajuns acolo cu încă cinci din lot. (…) L-am întâlnit pe avocatul Mircea Ionescu, din Craiova, cunoscut apropiat.

– Mă, tu ce cauți aici? Erai la Aiud!

– Crezi că știu?

– Vezi că pe voi vă trimit înapoi la Aiud. Acolo sunt majoritatea studenților și preoților legionari.

– Da, dumneata de unde vii?

opera sa.

În 1940, când armatele române trecuseră Nistrul și a scris fulminantul poem ”Epopeea Stalingradului”, din care deborda dragostea pentru armata română, pentru neamul românesc, iubirea lui pentru țara sa.

Îi puteau ierta cotropitorii această activitate patriotică și mai ales poezia religioasă?

A zâmbit trist când i-am amintit câte ceva din cele de mai sus.

– Bănuiți unde vă duceți?

– Eu, a zis, cred că la Ocnele Mari. Cine știe ce socoteli au stăpânii?

Îl examinam curios, cu admirație. Omul acesta a scris mult, mândria scriitorilor români, își aștepta transferul la o închisoare de execuție, după ce fusese plimbat prin… nici el nu mai știa câte temnițe, tratat cu ură și viclenie.

De ce a fost condamnat Vasile Militaru? Viața și opera sa profund creștine. Toate manuscrisele sale și nu puține, au fost arse în curtea casei sale, în fața soției. Opera de căpătâi rămâne, fără tăgadă, poezia religioasă, de unde se vede creatorul, cu dragoste de om, de țară, de Dumnezeu.

Alături de Gyr și de Crainic, este și el unul dintre cei jerfiți pe altarul tenebrelor, unde s-au șlefuit perle de o frumusețe nebănuită pe care – Iartă-mă Doamne – în libertate n-ar fi strălucit așa.

Nimeni până la el, și nici după, n-a versificat Psalmii lui David așa cum a reușit Vasile Militaru.

– Lăsați-l, tovarășe căpitan! E bolnav! Știți cine e?

– Nu! Și nici nu mă interesează. Un bandit!

– E poetul Vasile Militaru.

– N-am auzit. Și cu un zâmbet – tovarășe plutonier, aici toți se dau poeți, profesori, filozofi. Niște nebuni, să-i iei de aici.

Plutonierul a chemat doi deținuți, de care s-a sprijinit. Era către sfârșitul lunii mai. În iunie, la 8:00, anul 1959, și-a dat duhul împăcat cu lumea și cu Dumnezeu.

Cel care lăsase în urmă o uriașă creație literară, și aceasta ciuntită, pleca pe drumul fără întoarcere, din întunericul unei celule, fără să aibă: Un crâmpei de lumină… cum își dorea bătrâna lui mamă, la capătul părintelui său…

(Ilie Tudor – De sub tăvălug, Editura MJM, Constanța, 2010, ediția a III-a, pag. 75-77)

---

1. Poziționarea în timp a memorialistului este incorectă deoarece poetul Vasile Militaru a trecut la cele veșnice în vara anului 1959.

2. Nu știm despre ce profesor Al. Mironescu ar fi vorba, însă cu siguranță nu este vorba despre prof. de fizică atomică Alexandru Mironescu, membru al Rugului Aprins, întrucât acesta din urmă a trecut la Domnul în anul 1973. Memorialistul susține că întâlnirea cu Al. Mironescu a avut loc în anul 1998, și prin urmare rămân două variante: Ori a fost vorba de altă persoană, cu același nume,

Deși de la evenimetele din 22-25 decembrie 1989 au trecut mai mult de trei ani (astăzi 14 ani), mai sunt scriitori contestați de către regimul comunist de tip stalinist care continuă să fie ținuți la stâlpul infamiei, marginalizați, în loc să fie reconsiderați și puși în adevărata lor valoare în ceea ce privește evoluția scrisului românesc contemporan. Unul din acești scriitori este Vasile Militaru. Cu acest prilej, poetul mi-a dăruit basmul versificat *Merele de aur*, cu autograf.

De atunci au trecut foarte mulți ani, până când am aflat că Doamna Telly Barbu Militaru urmează să facă un parastas în amintirea poetului cu ocazia scurgerii unui sfert de veac de la trecerea la cele veșnice a celui care a încântat o generație întreagă cu versurile sale (versuri care au fost învățate până și prin temnițe, cu toate rigorile legii: izolări, carcere, mutări disciplinare etc.). Am fost prezent la acel parastas unde am avut surpriza să cunosc un compatriot originar din satul Mengir, județul Cahul, pe numele său Grigore Scor, venit la rudele sale în București, tocmai din Florida. Când a citit anunțul din ziarul „România Liberă", a căutat să fie prezent la parastasul de 25 de ani de la moartea lui Vasile Militaru. A citit o poezie de care încă nu auzisem. Avea un titlu ciudat: *Aur, aur*. N-am găsit-o inclusă în nici unul din volumele lui publicate în timpul vieții, cu toată insistențele mele deloc de neglijat.

Dacă la Putna aerul este încărcat de istorie, aici, în locuința Doamnei Telly Barbu Militaru, aerul este încoronat de poezie. Mă uit în jur. Din bruma ce a putut-o salva din mâinile călăilor, mai sunt câteva tablouri, înfățișându-l pe poet la vârsta maturității fizice și creatoare, cu bascul așezat puțin într-o parte. Doamna Telly se mișcă cu multă volubilitate la cei 85 de ani. Îmi arată volumele de versuri ale poetului apărute în Editura Nistru a lui Nicolae Lupan de la Paris și alte plachete care i-au parvenit pe căi diferite din Apusul Europei. Îmi arată apoi o serie de fotografii din care una îmi atrage atenția în mod deosebit. Aceasta îl reprezintă pe maestrul la masa de lucru. În preajma poetului „îngerul său păzitor", adică Doamna Telly Barbu Militaru.

Punctul culminant al serii este scoaterea la suprafață, din lada studioului, a unui volum masiv intitulat *Divina zidire*, cu ilustrații (după cum am mai spus) de Gustave Doré. Este vorba despre Biblia versificată, despre care îmi vorbise poetul la prima cunoștință încă din primăvara anului 1948.

– Cum ați reușit s-o tipăriți?

– Nu eu. Un zănatic, un împătimit după opera lui Vasile Militaru. A făcut-o pe cheltuiala lui.

– E caz unic.

– Așa e!

– Puneți-o la loc. Așa ceva se face la o mie de ani. Trecând de la un subiect la altul, dar nepărăsind tema principală – evocarea poetului – nici eu nu mi-am dat seama cum au trecut trei ore și ceva de la sosirea în casa plăcutei gazde. Sunt momente în viață când timpul își pierde dimensiunile.

– Cum să nu! Ați auzit de preotul Gheorghe Calciu-Dumitreasa?

– Desigur.

– Știind cu ce greutăți mă lupt, părintele Calciu mi-a trimis trei sute de dolari printr-un cetățean din București, care nu de mult a făcut un voiaj în Statele Unite ale Americii.

– Un gest nobil, am zis eu.

– Numai că gestul nobil nu și-a ajuns scopul.

– Cum așa?

– Individul mi-a dat întâlnire în oraș, ca să-mi înmâneze dolarii, deși eu am insistat să vină acasă la mine. M-am prezentat la locul cuvenit, comunicându-i la telefon cum arăt și cum voi fi îmbrăcată. După trei ore de așteptare am plecat din stația de tramvai unde trebuia să ne întâlnim. I-am dat un telefon să știu ce s-a întâmplat. Știți ce mi-a răspuns?

– Doamnă, v-am așteptat în stație așa cum ne-am înțeles, a zis. A apărut o persoană echipată conform informației dată de dumneavoastră. Am întrebat-o dacă este doamna Militaru și, la răspunsul ei afirmativ, i-am dat cei trei sute de dolari pe care vi i-a trimis părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa.

Am rămas uluit când am auzit. Dintr-o dată parcă s-a făcut întuneric în toată încăperea. Am reușit, totuși, să întreb aproape șoptit: *„Există asemenea oameni pe pământ?”*

de forțele întunecate ale comunismului, a trecut în eternitate. Era pe la începutul lui iulie 1959, zi însorită percepută de noi, deținuții, care admiram libertatea doar prin ajutorul puținelor raze de soare care pătrundeau firav printre jaluzele. Jaluzele, de fapt obloane grele cu care erau căptușite ferestrele, ca „banditii” să fie izolați și de păsările cerului. Draconic mijloc de a te descotorosi de așa-zișii dușmani ai poporului, fără a folosi ștreangul sau pistolul din dotare.

Către ora prânzului, deținuții politici începuseră să devină tăcuți. Își spuseseră ce aveau de spus în primele ore ale dimineții. Cred de cuviință să spun că în timpul acestor sporovăieli, de după neîndulcitul ceai, printre altele ne îngrijora și starea sănătății poetului Vasile Militaru, scos din celulă și internat în infirmeria închisorii, unde de obicei erau internați numai acei ajunși pe ultima sută de metri de deznodământ. Alte vești nu mai aveam de la el, decât că fusese groaznic bătut la Securitatea piteșteană și trimis la Ocnele Mari, pentru a scăpa ei de o crimă în plus. Piteștiul devenise însă celebru încă de pe timpul căpitanului Cârnu și al directorului Dumitrescu, susținătorul din umbră al lui Țurcanu, despre care s-a mai scris și se va mai scrie. Îmi amintesc pe deținutul Profir V. care recita adeseori în celulă din versurile poetului, cum ar fi *Moș Andrei*, *Șase pui și o biată mamă* și altele, care ne-au desfătat urechile pe parcursul atâtor ani. Versurile lui Vasile Militaru creeau totdeauna o stare de melancolie, de tăcere în celulă, un îndemn către meditație și către dragostea față de aproapele tău. Erau învățate și de tineri, dar și de vârstnici cu tâmplele albe.

Într-o seară, mă plimbam prin intervalurile dintre paturi, pe mijlocul celulei (patul fiind de neatins între orele 5 și 22, când se dădea stingerea), când bestia care supraveghea secția, deci și celula noastră, a tras brusc grosul zăvor și a deschis ușa. Ne-am oprit din plimbare și încremeniți așteptam urmările. Venirea unui caraliu în celulă, mai ales după raportul de închidere, nu era un semn bun. Pentru intimidare și-a plimbat privirea încărcată de ură peste toți cei care eram acolo. Doar pentru asta era plătit: să urască.

L-am întors cu fața în sus pe muribund și l-am așezat în pat. Acest om era Vasile Militaru. Cu ochii dați peste cap și cu fața brăzdată de chinurile morții. Nimic nu mai era viu în el, doar ochii, parcă năluci nepământene, vegheau așteptând de undeva o mână de ajutor care nu mai venea. Am trecut la picioare făcând semn preotului să treacă la cap. Din privire și din mișcarea buzelor (gardianul stătea în ușă) m-am înțeles cu preotul să-i spună rugăciunea din urmă, pentru dezlegare. Când preotul a început prin mișcarea buzelor să-i facă rugăciunea de dezlegare, pleoapele muribundului s-au deschis, apoi iarăși s-au închis și, parcă mulțumit, s-a înseninat la față și și-a dat duhul. Așa i-a fost dat, să nu aibă o lumânare aprinsă la căpătâi în acele ultime clipe ale vieții, el care se risipise în atâtea generații. Ne-am dat seama cât de profundă a fost credința în Dumnezeu a poetului, care și-a acceptat moartea ca pe o împărtășanie.

Cu vocea strangulată de emoții, i-am spus păgânului care stătea în ușă nepăsător, ca și când omul din fața lui era un nimeni.

– A murit deținutul!

– Dă-l în... de bandit! Bine că am scăpat de el, a fost răspunsul tiranului suprasaturat de ura proletară.

Încremeniți de durere așteptam alte porunci, cu ochii duși undeva departe, poate într-o lume mai bună.

– Stați aici, a tunat gardianul, închizând ușa pe dinafară.

În scurtul răgaz pe care l-am avut, ne-am putut face semnul crucii și să zicem: Dumnezeu să-l ierte pe cel trecut în neființă, departe de toți cei ce-l iubeau. Am putut observa că poetul stătea singur în celulă, mai degrabă izolat, neacordându-i-se nici un ajutor medical. Nu se vedea nicăieri vreo urmă

– Să nu cumva să ciripiți în celulă unde ați fost și ce-ați făcut, că știți ce vă așteaptă.

Am intrat în celulă și s-au tras zăvoarele după noi. Ocnele Mari, vulpavul lagăr de exterminare, aștepta să înghită noi victime în pântecul său nesătul. Pentru noi, murise un mare om, pentru ei, un mare bandit. „Tot una e: ori culci pe sătui, ori scoli pe săraci” – Tudor Arghezi.

După ce am intrat în celulă, am fost înconjurați de frații de suferință doritori să afle pentru ce am fost chemați. Pentru moment, nu le-am spus nimic, arătând către vizetă, unde caraliii ne puteau spiona în voie, încălțați în acei pâslari-pisică care le permiteau să asculte pe la uși fără să fie simțiți. După câteva minute însă, i-am informat că a murit Vasile Militaru și, instantaneu, am păstrat cu toții un moment de reculegere. Le-am povestit apoi ceea ce am fost puși să facem în timpul cât am lipsit din celulă. Colegii erau consternați.

După semnele știute de noi, am urmărit trecerea „căruțului”. Un căruț, pe care îl au mai toate pușcăriile în dotare. În el sunt cărați seara deținuții morți, către cimitir. Vestea ne-o dădea el, prin scârțâitul roților cu lada pe el, inconfundabil. Pânda s-a dovedit folositoare, deoarece l-am văzut trecând către groapă, cu nelipsita ladă pe el, tras de doi deținuți de drept comun. Jaluzelele erau îndepărtate la maximum, dar nu mai conta dacă eram prinși asupra infracțiunii, sau nu. După circa 30 de minute, căruciorul cu lada goală pe el, tras de aceiași deținuți de drept comun, se întorcea de la cimitir. Pentru ei, fusese o zi obișnuită. Uneori, după atâta suferință sufletul se împietrește, devine insensibil la tot ce se petrece împrejur.

În celulă s-a evocat îndelung, în acea zi, și-n zilele următoare, viața și opera scriitorului dispărut, omorât mișelește de slugile preaplecate ale Moscovei.

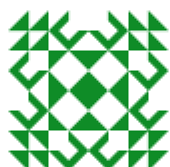
germana, alții matematica, dar cei mai mulți învățau poezii, chit că unii din ei plecau cu ele în eternitate. Printre cei fericiți, mă găseam și eu. Învățasem peste 200 de poezii pe dinafară, de mari poeți universali, dar și de autohtoni, printre care și Vasile Militaru. Într-o zi, cam prin luna iulie sau august 1959, un învățător sosit de la Aiud și adus în celula mea la Ministerul de Interne m-a rugat să-i spun o poezie de Vasile Militaru. Am stat puțin pe gânduri. Știam că la Securitate și pereții au urechi. De abia apucasem să spun două strofe din fabula Pupăza și cioara că s-a deschis vizeta și intransigentul cerber m-a scos la raportul ofițerului de serviciu, care m-a trimis trei zile la carceră.

Pe parcursul anilor, după eliberare, mă obseda un lucru: cum a fost posibil ca un poet și un martir ca Vasile Militaru să fie marginalizat? El, care a încântat atâtea generații și generații cu poeziile lui, atât în școlile primare cât și în licee…

Nu există decât o explicație: Întunericul care mai dăinuie încă în anumite capete pătrate dominate de ura de clasă.

(Mărturia lui Dumitru Radu Udar – Din documentele rezistenței. Vol. I, Arhiva Asociației Foștilor Deținuți Politici, București, 1991, p. 158)

via Fericiți cei Prigoniți

Alexandru Mihail

multumiri pentru stergerea comentariului.

ANTIPUTIN Says *6 ani ago*

Vasile Militaru
A cizelat altaru'
Nemuririi divine
Si'al dragostei umane